

Լճոյ Բնական նշանները :

(4) Գ Ո Ւ Ր Ո Ւ Ս :

Լճոյ ամփոք պտղաւէտ ամփոս է, գեղեցիկ խնծորներով ու տանձերով կը զարդարուի : Լճին կը բերէ մեղի ծիւրան յետոյ անուշահամ դեղձեր տեսակ տեսակ, վերջը կամաց կամաց կուգան սեխը և ձմերուկը, վարունգը ու լոպիան, դդմամբ և ասոնց նման զովարար բոյսերը :

Ղաշտային աշխատութիւնը աս ամսուս մէջ ալ դեռ չըմբնանար :

Լճուս սկիզբները կը հնձեն վուշը և կանեփը ու կը փտտեցնեն . վուշը փտտելէն վերջը կը չորցնեն արևու մէջ, ու մէկ գործիքով մը վրայի կեղևները կը զատեն մէջի փայէն :

Լճոյ ամսուս մէջ ապրիլին ու մայիսին մէջ ցանուած սիսեւները, բակլաներն ու լոպիան կը ծեծեն կը ժողվեն :

Պարտիզպանը զանազան աղցաններ կը տնկէ զգուշութեամբ :

Ղըցանէ բարդ հազարը՝, կը զատեն նեխուրը՝ ակօսներուն մէջ, ու լաւ կը ջրէ զանոնք :

Լճերդակն՝ ալ տնկելու ատեն կը նայի որ տունկերը մէյմէկ ոտքի չափ մէկմէկէ հեռու ըլլան :

Լճոյ պէտք է որ մարդս առաջուց հոգայ իր ապագան :

Լճոյ ամսուս օրերը պայծառ են, օդերը տաք . բայց թէ պայծառութիւնը և թէ տաքութիւնը ամսուս հետ կը նուազին, ու տարւոյն վերջի զօրաւոր օրերը կրնան ըսուիլ :

Ընդհանրաւ վարսագեղին դալարոյ Երմէ չկարէ զգիւն ի սպառ տալ հրաժեշտ Բարոտաութեամբ հովիտ թեղ ուռնեւոյ ելեալ նըստող յերեկորեայ ձման ի հեշտ :

Աստ, Գրիգորէ, կանգնին պատուար մեղ մայրիք Սաղարթապատ զրահաւորը գէմարևուն, Ուստի հազիւ չընթերցէ սիւղ խաղաղիկ Ի գաշն և հեզ խառնեալ հաւուց ճրուուողին :

Ահա բացուած հոգը և նախիրը գան ի տես, եւ կամեմծ որ կովուց պրտուի լիատին, կորանայ մշակն ածեալ զհերովք թաւ տերևս, խոյտախարի որ թոյ զբնագիւր ատանդին : Ահա երկն ընդ վախս ամպոց բոցադէզ իջեալ սահի, մեր արդարեւ թանկագին : Եւ բջիներէն թողեալ կանաչն ասպարէզ՝ Բաջերդն հաւիկ ընու չընչով զովագին . . .

Ի վաւ ընու . . . Երեսու անուտ հարցուին այն ի սոս,

Ի յոգ և յոստ ոլորէ դճայն երերուն, Դաշնակութիւնը կամեն լեզուէն մեղրահոս . Սերտ չըգիտէ զի՛նչ յինչն աղէ այն թուոն :

Ո՛վք հրաշք, հանուց բնութեանց ոստիկան, Որ յարեգակն ի նոյն բառեակ ծնանիս գէմն, Եւ խռովես յերդ միջ հաւու զսիրտ մարդկան Եւ ի զգալեացս յիմանալեաց հանես ձեմն :

Ընթեցողք հողք, շարժեալք ծառք սաղարթուք,

Ալք զայն կալեալ էէք դեպք ի ծով . Եւ յամանակն իջէք աշունք և դարունք, Զի ամենայն տարուերի Աստուծով :

ՏՆՏԵՍ ԱՎԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՏԱՅԻՄԱՅԻՆԹԻՒՆ

Զ .

Տղոյ սովորական ախորհրտ ու պահանջները :

Ա . Հպարտութիւն . Լճիկայ ամէն ախտերէն աւելի վնասակար է . վասն զի բոլոր ուրիշ ախտերը մոռցնել կուտայ մարդուս : Լճոյ ախտը հպարտութեան հակամէտ եղող տղոց սրտէն խլելու համար՝ պէտք է միշտ իրենց տկարութիւնն ու ողորմելիութիւնը առջևնին դնել, ու միշտ խոնարհեցնել զիրենք : Ղարձեալ զիրենք գովելէն զգուշանալու է, և թէ որ պէտք ըլլայ գովել՝ պէտք է նայիլ որ չափը չանցնի . վասն զի գովեստը հպարտութեան գլխաւոր մասնիւն է : Հպարտութեան աղբիւրն է անձնասիրութիւնը, որ պզտիկուց չափաւորելու է՝ տղուն պակասութիւնները իրեն միտքը ձգելով . օրինակի համար, տղուն կարողութեանէն վեր բան մը աւրասպրէ իրեն ու թող որ կրցածին չափ աշխատի, ու երբոր յուսահատի ու զքեզ օգնութիւն կանչէ՝ ան ա-

տեն կ'իմանայ իրեն տկարութիւնը ,
դու ալ քաղցրութեամբ խրատես :

Բ. Վարանայ . Վարանի որ տղոց խելքը
չէ բացուած պէտք է տղոց առջեւէն
նախանձու առիթները վերցընել . վր
զի թէ որ նախանձու առիթները ան-
պակաս ըլլան , տղաք գէշ գէշ բնաւո-
րութիւններ կը ստանան , որ իրենց
առողջութեանն ալ վնաս կ'ընէ . մաս-
նաւորապէս բարկութեան , ատելու-
թեան և իրակալութեան կիրքերը
սրտերնուն մէջ արմատ կը ձգեն : Տը-
ղոց պզտիկութեան ատենը ամենուն
ալ նոյնչափ յարգ ցըցունելով վարուե-
լու է հետերնին . ապա թէ ոչ , երե-
սէ ձգուածները մէկայնոնց կը թշա-
մանան ու կը բարկանան , որ սաստիկ
նախանձու նշան է :

Գ. Նոսրութիւն . Սիկայ դրեթէ
ամէն տղոց ախտն է , և որպէս զի տը-
ղաք ազատ ըլլան ասկէ՝ ջանալու է
միշտ զիրենք զբաղած բռնել , և թէ
որ կարելի ըլլայ՝ հանգստեան ատեն
նին ալ զուարճալի կերպով մը զբաղե-
ցընել՝ խաղցընելով զիրենք : Ուս-
մունքները իրենց հասակին ու կարո-
ղութեանը համեմատ պիտի ըլլան ,
ու ստէպ ստէպ պէտք է հանգիստ ը-
նեն : Մէն կերպով զգուշանալու է
տղաքը նեղը խութիւն՝ ուսմունք սոր-
վեցընելու համար . վասն զի ազատու-
թեան սէրը միշտ բնական է մարդուս ,
ու երբոր զինքը բռնադատելու ըլլան ,
կ'ատէ շատ անգամ ան բաներն ալ որ
կը սիրէր . աս պատճառաւ է որ մեր
ազգին տղաքը կը խորշին դպրոց եր-
թալէն , և կամ ուսմունք սորվելէն .
վասն զի գիտեն որ դպրոցին մէջ ծեծ
ու բռնադատութիւն կայ . ընդհա-
կառակն՝ ուր տեղ որ ծեծ ու բռնա-
դատութիւն չկայ՝ ամենայն սիրով
կ'ուզեն երթալ , ինչպէս որ փորձով
կը տեսնուի . և թէ որ մէյմը ուսման
համը առնեն , իրենց առաջին սիրելի
բանը ան կ'ըլլայ :

Դ. Դադարութիւն . Երբոր տղայ մը
գողութիւն ընէ , թէպէտ և չնին
բան մըն ալ ըլլայ գողցածը՝ պէտք է

սաստիկ կերպով պատժել . վասն զի
երբոր գողութիւն կ'ընեն , միշտ շատ
կամբիւ խելքերնին հասնելով կ'ընեն .
ուստի գողցած բանը իրենց ձեռքէն
առնելու է . բայց զգուշանալու է ան
տեսակ պատիժներ տալէն որ ամէն
ամօթ մէկդի ձգէ :

Ե. Յամարութիւն . Սիկայ ախտէն կամ
պակասութենէն առաջ կուգայ ատե-
լութիւն և իրակալութիւն , որով ըն-
կերութեան մէջէն խաղաղութիւնը
կը վերնայ : Տղոց յամարութիւն պզտի-
կուց կոտրելու համար , պէտք է տալ
իրենց ան բանը որ խիստ շատ կ'ուզեն ,
միայն թէ ուզածնին հարկաւոր բան
չըլլայ : Երբոր տղայ մը յամարութե-
կ'ուզէ իր կամքը առաջ տանիլ , վար-
ժապետը պիտի չգիջանի . հապա ինչ
կերպով որ պատշաճ՝ կը տեսնէ՝ պիտի
պատժէ , ինչուան որ կամքը կոտրէ :

Զ. Սոսորութիւն . Սիկայ տղոց
սովորական պակասութիւններէն մէկն
է , և ուղղելու համար՝ պէտք է բրած
կամ զուրցած բաներնին կրկնել տալ ,
ինչուան որ կամաց կամաց վարժին՝
առանց ուշադրութեան բան մը չը-
սելու կամ չընելու :

Է. Սիկորութիւն . Սով տղան ա-
մէն բանի մէջ քաշուած կերպ մը կ'ու-
նենայ , և չկրնար սիրելի ըլլալ ուրիշ
ներուն . չունենար ան եռանդը որ
հարկաւոր է բարի բան մը ընելու
կամ խօսելու . և թէ որ աղէկ բան
մըն ալ ընէ , կարծես թէ ապշութք
կ'ընէ , և առաքինութիւնը շատ ան-
գամ մոլութեան հետ կը շփոթէ : Սի-
պակասութիւնը առաջ կուգայ իրեն
վրայ ամենեւին վստահութիւն չունե-
նալէն , դիւրին բաները խիստ դժուար
կարծելէն , ու աս ծուռ կարծիքէն
թէ ամէնքն ալ իրեն ըսածներուն ու
խօսածներուն վրայ պակասութիւն
պիտի դնեն : Հասարակաց դպրոցներ
երթալով տղաք աս պակասութենէն
դիւրաւ կ'ազատին . վասն զի հոն շատ
ւոր ըլլալով , կը հարկադրին այնչափ
բազմութեան մէջ մէկուն մէկալին
հետ առնել ու տալ . ասով տղան քիչ

մը իրեն կարողութեւն վրայ վստահու
թիւն կ'առնէ , ու շատ բանի մէջ ալ
սիրտ կ'ընէ . ըստ տեղւոյն վարժա-
պետներուն ու վերակացուներուն տը-
ւած յորդորանքովն ալ աւելի կը զօրա-
նայ ու կը քաջալերուի : Բայց դաս-
տիարակը աս բանիս աղէկ ուշ պիտի
դնէ՝ որ տղաք իրենց վրայ չափէն ա-
ւելի վստահութիւն առնելով՝ չըլլայ
թէ անդիի կողմը անցնին , այսինքն
յանդգնութեան ու լրբութեան ախ-
տերուն մէջ իյնան :

Ուրիշ վախկոտութիւն մըն ալ կայ
որ տղոց սովորական պակասութիւնն
է . ասիկայ շատ անգամ մեծնալով
կ'անցնի , թէպէտ և ամենունը չէ :
Ուստի հարկաւոր է պզտիկուց տղոց
վախը փարատել , թէ չէ իրենց մարմնոյն
ալ փնտսներ կ'ընէ . ջղերնին կը քա-
շուի , դժուարաւ կ'ընէ արիւնը իր
շրջանը , և մարմնը փնտսուելով՝ հո-
գւոյն ալ մեծ փնտս կը պատճառի :
Երկէ կ'իմացուի թէ որչափ գէշ բան
է ան սովորութիւնը որ ոմանք կ'ընեն ,
այսինքն զուարճանալու համար տղա-
քը կը վախցընեն . ուրուականներու ,
վհուկներու և ուրիշ խենթ ու խելառ
պատմութիւններ պատմելով՝ տղոց ե-
րեւակայութիւնը կը տաքցընեն . ան-
կէ զատ երեւմն ալ մութի մէջ կը թռ-
դուն զիրենք : Տղոց վախկոտութիւնը
աս կերպով կրնայ փարատուիլ . այս-
ինքն ինչ բաներէ որ սաստիկ կը վախ-
նան , ան բաներուն վարժեցընել զի-
րենք . անոնց հետ մէկտեղ նոյն բա-
նին մօտենալ , քիչ մը ատենէն վերջը
մինակ ալ թողուլ զիրենք : Եւ կեր-
պով կը վարժին ձի կամ կով կամ շուն
և կամ մուկ տեսնելով չվախնալու ,
մութ տեղ մինակ քալելու , նաւակ
կամ կառք և կամ ձի հեծնելու , մօտիկ
տեղէ թէ որ թնդանօթ մը նետուի՝
չվախնալու և այլն : Եւ բաներս պէտք
է ընել կամաց կամաց ու մեծ զգու-
շութեամբ . վասն զի վախը աստիճա-
նաբար կը փարատի :

Սերձապէս ուշադիր և փորձ դաս-
տիարակ մը կրնայ տղոց պակասու-

թիւններէն ալ օգուտ քաղել , ու դաս-
տիարակութեան մէջ օգտակար ընել :
Տղոց իմացընէ պիտի դաստիարակը
վարպետութեամբ՝ որ իրենք ախտա-
ւոր ու անկարգ բաներ ընելով իրեն
գութը ու սերը պաղեցուցեր են . ուս-
տի նորէն իրեն սիրտը շահելու հա-
մար պէտք է որ նորէն բարի ու ա-
ռաքինական դորձքեր ընեն : Եւ ու
տղաք կը յորդորուին ու կը քաջալե-
րուին՝ վարպետին հաճոյ ըլլալու հա-
մար բարի դորձքեր ընելու ու իրենց
պակասութիւնները շտկելու :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԴԻՒՏԻՑ

Բ .

Հինգերորդ դարէն ինչուսի ուրեքորդ դար :

Հին ԴԵՐՈՐԴ դարուն սկիզբը Չի-
նու սահմանակից բարբարոս ազգե-
րը որ Սիւլութացիք կ'ըսուին՝ ոտք ելան
ու այլևայլ յարձակմունքներ ըրին ,
ուրիշ բարբարոս ազգեր ալ ոտք հա-
նեցին՝ որ սկսան արեւելքէն դէպի ա-
րեւմտք վազել . տեսնելով որ հա-
րաւային ու արեւմտեան կողմի ազգե-
րը շատ հարուստ են , սկսան հեղեղի
պէս վրանին վազել աւար առնելու
համար , և իրենց թիւը երթալով կը
շատնար : Բոլոր Եւրոպի ու Արեւ-
մայի հիւսիսային կողմերուն ազգերը
Չինու մեծ պարսպէն սկսեալ ինչուսի
գերմանական Ուլկիանոսը , և Սկով-
տիայէն ինչուսի Հռոմանոս ու Պա-
նուք գետերը լեցուեցան , ու մէկըմէկ
կործանելով՝ ինչուսի Հռոմայեցոց
տերութեանը վրայ ընկան :

Եւ աւերմունքները Արոպայի կը
թուած ազգերուն ամենեւին մէկ թը-
շուառութեանը հետ չեն կրնար բաղ-
դատուիլ : Եւ մէն բան մոռցուեցաւ ,
ամէն բան նորէն պիտի ըլլար ու նո-
րէն սկսէր : Եւ քանի մանր ազգեր՝
որոնց բարբարոսութիւնը աւելի քիչ